

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/128/2020
Identifikačné číslo spisu: 2514208162
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Milučký
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2514208162.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého Z. B., narodeného XX.XX.XXXX, bytom ako matka, dieťa rodičov: matky R. P., narodenej XX.XX.XXXX, trvale bytom v J., F. XXX/X a otca H. B., narodeného XX.XX.XXXX, trvale bytom v L. XXXX, zastúpeného JUDr. Tatianou Vorobelovou, advokátkou v Košiciach, Bajzova 2, o návrhu matky na zvýšenie výživného a o návrhu otca na zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 13P/299/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. marca 2020 sp. zn. 24CoP/9/2020, 24CoP/10/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 18. marca 2020 sp. zn. 24CoP/9/2020, 24CoP/10/2020 v časti potvrdzujúceho výroku týkajúcej sa zvýšenia výživného otca na maloletého za obdobie od 25.02.2016 do 24.12.2016 a za obdobie od 01.09.2017 naďalej a v zmeňujúcom výroku v celom rozsahu z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. mája 2019, č. k. 13P/299/2014-653, v spojení s opravnými uzneseniami z 26. júla 2019, č. k. 13P/299/2014-673 a zo 17. januára 2020, č. k. 13P/299/2014-696 rozhodol o zvýšení výživného otcovi pre maloletého Z. zo sumy 80 eur mesačne na sumu 160 eur mesačne za obdobie od 12.03.2015 do 24.02.2016, o znížení výživného otcovi pre maloletého Z. zo sumy 160 eur mesačne na sumu 80 eur mesačne za obdobie od 25.02.2016 do 20.12.2016, o zvýšení výživného otcovi pre maloletého Z. zo sumy 80 eur mesačne na sumu 160 eur mesačne za obdobie od 21.12.2016 do 30.08.2017 a o zvýšení výživného otcovi pre maloletého Z. zo sumy 160 eur mesačne na sumu 175 eur mesačne s účinnosťou od 01.09.2017. Dlh na splatnom výživnom vzniknutý otcovi pre maloletého Z. za obdobie od 12.03.2015 do 30.05.2019 vo výške 1.785,94 eur súd povolil otcovi splácať mesačnými splátkami vo výške 49,61 eur vždy do 15. dňa v mesiaci vopred do rúk matky s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia. Zároveň rozhodol o zmene rozsudku súdu prvej inštancie z 23. apríla 2013, č. k. 12P/160/2012-126, v časti vyživovacej povinnosti určenej otcovi pre maloletého Z.. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 26, § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1 a 2 a § 78 ods. 1, 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v

platnom znení (ďalej len „Zákon o rodine“). Súd prvej inštancie mal za preukázané, že výška výživného otcovi pre maloletého Z. bola naposledy upravená v roku 2013 na sumu vo výške 80 eur. Na strane maloletého došlo od tohto obdobia k podstatnej zmene pomerov v súvislosti s jeho vzdelaním, a to v dôsledku nástupu do 1. ročníka strednej školy (v septembri 2017), keď pri poslednom určení výživného navštevoval 5. ročník základnej školy. Matka mala zvýšené výdavky na maloletého aj v súvislosti s florbalovým krúžkom, ktorý navštevoval v 7. a 8. ročníku základnej školy, ako aj na nákup dioptrických okuliarov v roku 2014 a v súvislosti s lyžiarskym výcvikom v roku 2015. Ďalšie výdavky má matka aj vzhľadom na to, že maloletý má 180 cm a veľkosť topánky č. 44, v priebehu roka mu kupuje sezónne oblečenie aj dvakrát. Od posledného určenia výživného došlo k zmene v počte vyživovacích povinností oboch rodičov, keďže k 11. marcu 2015 zanikla ich vyživovacia povinnosť k synovi G.. V čase posledného rozhodnutia o výživnom bol otec od 22. septembra 2012 vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie a súd prvej inštancie pri určení výživného otcovi pre maloletého vychádzal zo zárobku otca vo výške 522,51 eur. V čase podania návrhu na zvýšenie výživného bol otec zamestnaný na plný úväzok od 23.09.2013 do 21.04.2015 a dosahoval priemerný čistý mesačný príjem vo výške 311 eur. Od 22.04.2015 do 19.12.2016 pracoval otec na pracovný úväzok 20 hodín týždenne, pričom pracovný pomer skončil dohodou dňa 11.01.2016 z dôvodu pracovného úrazu. Priemerný čistý mesačný príjem otca za obdobie od mája do decembra 2015 predstavoval sumu 216,50 eur. Od 12.01. do 20.12.2016 bol otec práceneschopný, od februára do decembra 2016 mu bolo vyplatené nemocenské vo výške 127,55 eur mesačne, za január 2017 vo výške 85 eur, a súčasne mu bola vyplatená dávka v nezamestnanosti vo výške 148 eur. Od 01.02.2017 do 31.05.2017 mu bola vyplácaná dávka v nezamestnanosti vo výške 144,18 eur mesačne. Od 21.12.2016 je otec vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie, s účinnosťou od 20.12.2016 mu bol priznaný invalidný dôchodok vo výške 126,80 eur mesačne, s účinnosťou od 01.01.2017 vo výške 130,80 eur mesačne, v roku 2018 vo výške 134,90 eur mesačne a od 01.01.2019 vo výške 139,10 eur mesačne. V súvislosti s priznaním čiastočnej invalidity otcovi nebolo navrhované pracovné zaradenie na pôvodnom pracovisku, pretože má obmedzené pracovné schopnosti - môže vykonávať len prácu v prostredí bez ťažkej fyzickej práce, prenášania ťažkých bremien, práce vyžadujúcej si funkciu oboch rúk, práce jemnej motoriky s pravou rukou s tým, že môže vykonávať prácu skladníka, vrátnika a informátora.

2. Súd prvej inštancie zvýšil výživné otcovi pre maloletého zo sumy 80 eur na sumu 160 eur mesačne s účinnosťou od 12.03.2015, t. j. dňom nasledujúcim po dni, kedy bola zrušená vyživovacia povinnosť otca k synovi G.. Pri určení výživného pritom nevychádzal z faktického príjmu otca, ktorý sa napriek vzdelaniu a praxi autoklampiara uspokojil s minimálnou mzdou, pričom neuviedol žiadne objektívne dôvody, pre ktoré by nemohol dosahovať príjem zodpovedajúci jeho možnostiam a schopnostiam, ale vzal do úvahy príjem vo výške 522,51 eur, ktorý bol určujúci aj v konaní sp. zn. 12P/160/2012. Uvedené preto súd posúdil podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine ako vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania. Dňom 25.02.2016 súd prvej inštancie otcovi znížil výživné na sumu 80 eur mesačne, kedy prihliadol na návrh otca na jeho zníženie z dôvodu jeho jediného príjmu v podobe nemocenského. Následne od 21.12.2016, kedy skončila práceneschopnosť otca a bol mu priznaný čiastočný invalidný dôchodok, súd prvej inštancie rozhodol o zvýšení výživného otca na maloletého na 160 eur. Súd prvej inštancie pri stanovení príjmu otca vychádzal z pracovných ponúk zverejnených na verejne dostupných internetových stránkach na pozíciu vodiča a skladníka, z ktorých zistil, že otec by mohol po pripočítaní invalidného dôchodku dosahovať príjem 626 - 676 eur mesačne v čistom. Z uvedenej sumy tak vypočítal rozpätie 156 - 202 eur (v zmysle rozhodovacej praxe Krajského súdu v Trnave možno určiť výživné ako 25-30% z príjmu povinného rodiča), v rámci ktorého stanovil sumu výživného vo výške 160 eur mesačne. Uvedený postup súd prvej inštancie odôvodnil tým, že otec napriek zníženej pracovnej schopnosti môže vykonávať prácu skladníka, informátora a vrátnika, pričom z vyjadrenia otca z 23.04.2018 vyplynulo, že v rámci exekučného konania došlo k zadržaniu jeho vodičského oprávnenia pre konanie matky, čím mu bola značne obmedzená možnosť nájsť si zamestnanie. Súd prvej inštancie tak mal za preukázané, že otec napriek zdravotnému obmedzeniu je schopný používať obe ruky súčasne, a teda vykonávať aj prácu vodiča. Otec zároveň pripojil tabuľku s potvrdeniami od rôznych zamestnávateľov za účelom preukázania hľadania si práce ako strážnik a vrátnik, pričom nebolo zrejmé, v akom časovom rozmedzí si toto zamestnanie hľadal. Súd prvej inštancie ďalej rozhodol o zvýšení výživného na sumu 175 eur mesačne od 01.09.2017, kedy maloletý nastúpil do 1. ročníka strednej

školy.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravnými uzneseniami v časti týkajúcej sa zvýšenia výživného otca pre maloletého za obdobie od 12.03.2015 do 24.12.2016 zo sumy 80 eur mesačne na sumu 160 eur mesačne a za obdobie od 01.09.2017 naďalej zo sumy 160 eur mesačne na sumu 175 eur mesačne, v časti týkajúcej sa predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom. Odvolací súd ďalej rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravnými uzneseniami zmenil v časti týkajúcej sa zníženia výživného otca pre maloletého za obdobie od 25.02.2016 do 20.12.2016 zo sumy 160 eur mesačne na sumu 80 eur mesačne tak, že za obdobie od 25.02.2016 do 20.12.2016 sa znižuje výživné otca pre maloletého zo sumy 160 eur mesačne na sumu 60 eur mesačne, v časti týkajúcej sa zvýšenia výživného za obdobie od 21.12.2016 do 30.08.2017 zo sumy 80 eur mesačne na sumu 160 eur mesačne tak, že za obdobie od 21.12.2016 do 30.08.2017 sa zvyšuje výživné otca pre maloletého zo sumy 60 eur mesačne na sumu 160 eur mesačne, ktoré výživné je otec povinný platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Vo výroku o dlhu na zročnom výživnom a vo výroku o náhrade trov konania odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravnými uzneseniami zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku napadnutého rozsudku sa odvolací súd stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a poukázal na ne. Vo vzťahu k zmeňujúcemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že vzhľadom na úraz pravej ruky a trvajúcu práceneschopnosť otca v období roka 2016 bolo dôvodné zníženie výživného na 60 eur (ako to navrhoval otec) a nie na 80 eur (ako rozhodol súd prvej inštancie). Vo výroku o dlžnom výživnom a o náhrade trov konania odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej len „C. s. p.“). Dovoláním napadol rozhodnutie odvolacieho súdu v časti zvýšenia výživného od 21.12.2016 do 30.08.2016 zo sumy 80 eur na 160 eur a v časti zvýšenia výživného od 01.09.2017 zo sumy 160 eur na 175 eur mesačne. V dovolaní namietal, že súdy nižšej inštancie sa nevysporiadali s jeho argumentmi rozhodujúcimi pre posúdenie veci, ako aj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Poukázal na skutočnosť, že v dôsledku pracovného úrazu dňa 12.01.2016 má trvale poškodené prsty pravej ruky, ktorú sú ochrnuté. V zmysle odborného posudku o invalidite predstavuje miera poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 %. Nedostatok finančných prostriedkov ho prinútil bývať s rodičmi v meste L., ktorí mu finančne vypomáhajú. Nesúhlasil s tým, že súd prvej inštancie určil jeho príjem z inzerátov na ponuky pracovných miest bez konkretizácie miesta výkonu práce a požiadaviek na zdravotný stav. Odvolací súd neskúmal, či sa dovolateľ mohol reálne zamestnať ako osoba so zdravotným postihnutím aj v profesiách odporučených posudkovým lekárom. V dňoch 11.05.2018 a 11.04.2019 mu Okresný úrad práce Bardejov potvrdil, že mu nebolo ponúknuté voľné pracovné miesto, pretože má stanovenú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 45% a doposiaľ je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Voľné pracovné miesta na internetových stránkach boli určené pre zamestnancov s plnou zárobkovou činnosťou, pretože ak by mali zamestnávateľia voľné pracovné miesta pre osoby so zdravotným postihnutím, tieto hlásia okresnému úradu práce. Odvolací súd sa dostatočne nezaoberal ani potvrdeniami otca o tom, že osobne navštívil zamestnávateľov, ktorí ponúkali prácu v predmetných profesiách, ktoré môže vykonávať, a ktorí ho odmietli. Súdu prvej inštancie predložil potvrdenia zamestnávateľov s označením obchodného mena a sídla a s poznámkou „nemám záujem“. Súd prvej inštancie odmietol tento dôkaz z dôvodu, že otec nepreukázal obdobie, kedy ich navštívil. Návrh otca na preukázanie týchto skutočností jeho výpoveďou súd prvej inštancie odmietol. Z uvedených dôvodov dovolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Matka sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

6. Na konanie vo veciach výživného maloletých sa vzťahuje zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v platnom znení (ďalej len „C. m. p.“). V zmysle § 2 ods. 1 C. m. p. sa na

konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže C. m. p. neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení C. s. p. pre konanie o dovolaní otca.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) účastník, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že ho treba v časti zrušiť.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Otec v dovolaní namietal v prvom rade vadu konania podľa § 420 písm. f) C. s. p., t. j., že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorá podľa jeho názoru spočíva v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, vo vzťahu k odvolacím námietkam otca k nedostatočne vykonanému dokazovaniu a zisťovaniu skutkového stavu prvej inštancie, najmä vzhľadom na zisťovanie výšky príjmov otca v dovolaní napadnutom období.

10. Vyššie citované ustanovenie zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Pod ustanovením § 420 písm. f) C. s. p. koncipovaným porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká zákonnému procesnoprávnemu rozmeru, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p., treba považovať aj taký postup súdu, ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

11. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní.

12. V súlade s § 220 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 393 ods. 2 C. s. p. musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery.

13. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 393 ods. 2 C. s. p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu (v danej veci účastníkovi konania) možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) C. s. p.), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

14. V tejto súvislosti vzhľadom na povahu C. m. p. je potrebné dať aj do pozornosti čl. 6 základných princípov C. m. p., podľa ktorého súd postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci. Súd je povinný na účely zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí. Uvedený článok determinuje materiálne vedenie konania a ukladá súdu povinnosť zistiť skutočný stav veci. Ak aj účastníci konania nevyvinú aktivitu, aby bol skutočný stav veci dostatočne spoľahlivo zistený pre následné rozhodnutie, má súd podľa vyšetrovacieho princípu povinnosť prebrať za nich procesnú aktivitu a vykonať aj dôkazy, ktoré účastníci nenavrhlí. Dôkazné bremeno a zodpovednosť za riadne zistenie skutočného stavu veci má teda súd. Na článok 6 nadväzujú aj ďalšie ustanovenia mimosporového kódexu normujúce, že súd je povinný zistiť skutočný stav veci (§ 35 C. m. p.) a vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 C. m. p.). V tejto súvislosti je možné poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu SR z 24. apríla 2003, podľa ktorého je všeobecný súd povinný a oprávnený v nesporových (mimosporových) konaniach vykonávať dôkazy nielen v rozsahu svojej zákonnej kompetencie, ale aj v rozsahu ústavnej zodpovednosti za zistenie skutkového stavu, ktoré nemôže závisieť od vôle účastníkov konania (IV. ÚS 78/03).

15. Ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 168/2019 z 21. novembra 2019, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 29/2019).

16. V zmysle stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (R 2/2016) zakladá nepreskúmateľnosť rozhodnutia inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Treba zdôrazniť, že i keď C. s. p. v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza aj v súčasnosti). Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v C. s. p. (I. ÚS 61/2019).

17. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu došlo v danom prípade k procesnej vade, na ktorú sa vzťahuje druhá veta predmetného stanoviska.

18. V danej veci súd prvej inštancie zisťoval príjem otca na účely zvýšenia výživného v období od 21.12.2016 do 30.08.2016 a od 01.09.2017 do budúcnosti prostredníctvom verejne dostupných internetových stránok zverejňujúcich pracovné ponuky bez toho, aby dostatočne individualizoval aktuálnu situáciu otca z hľadiska miesta jeho trvalého pobytu a zdravotného stavu. Súd prvej inštancie v rámci dokazovania vzal do úvahy iba druhy pracovných pozícií v zmysle odborného posudku o invalidite, ktoré môže otec vykonávať, avšak neprihliadol na argumenty otca spočívajúce v nedostatku

pracovných príležitostí pre osoby so zníženou pracovnou schopnosťou v okrese Bardejov (v mieste jeho trvalého pobytu, v ktorom sa zdržiava), či prípadné osobitné podmienky, resp. osobitný prístup zamestnávateľov k zamestnávaniu osôb so zníženou pracovnou schopnosťou, ako ani jeho aktivitu smerujúcu ku kontaktovaniu zamestnávateľov v záujme zamestnať sa a potvrdenia o ich odmietavých stanoviskách. Súd prvej inštancie predmetné potvrdenia odmietol z dôvodu, že v nich chýbali údaje o období, v ktorom ich dovolateľ navštívil. Takýto procesný postup predstavuje zásah do práva dovolateľa na spravodlivý proces, a to predovšetkým v intenciách práva na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odvolací súd nechal bez adekvátnej odpovede podstatné odvolacie námietky otca a prijal záver o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Procesná nesprávnosť takej intenzity zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p., a zároveň odôvodňuje záver o opodstatnenosti podaného dovolania (§ 431 ods. 1 C. s. p.).

19. Keďže dovolací súd dospel k záveru o nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku z dôvodu, že odvolací súd sa dostatočne nevysporiadal s námietkami ohľadom reálnych možností otca uplatniť sa na trhu práce s prihliadnutím na konkrétne okolnosti jeho prípadu (pokles pracovnej schopnosti; región, v ktorom sa zdržiava), bude úlohou odvolacieho súdu tieto nedostatky napraviť pri novom rozhodovaní o odvolaní a to tak, že buď vykoná v tomto smere ďalšie dokazovanie alebo zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom vysvetlí, prečo nie je vo vzťahu k týmto tvrdeniam otca vo veci potrebné ďalšie dokazovanie vykonať. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že pri posudzovaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného, ktorý je nezamestnaný, sa skúmajú dôvody takéhoto stavu, situácia na trhu práce, jeho aktivita smerujúca k získaniu zamestnania a dôvod ukončenia posledného pracovného pomeru. Súd vychádza z možnosti pracovného uplatnenia a priemerného príjmu podľa správy o voľných pracovných miestach v danom regióne so zreteľom na kvalifikáciu, vek, získanú prax a ďalšie charakteristiky povinného. Ak aj súd prvej inštancie posudzoval správanie otca pred vznikom pracovného úrazu ako špekulatívne so snahou vzdať sa výhodnejšieho zárobku, po vzniku invalidity (a poklese pracovnej schopnosti) v dôsledku pracovného úrazu je súd povinný prihliadať aj na jeho zdravotný stav, ktorý sa v určitej miere odráža aj na jeho uplatniteľnosti na trhu práce (a to nielen v podobe selekcie druhov práce, ktoré môže vykonávať). Za ospravedlniteľný dôvod poklesu príjmov z hľadiska princípu ich potenciality sa nepochybné považuje aj zmena zdravotného stavu.

20. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľ dôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p., po zistení ktorej dovolací súd pristupuje k zrušeniu rozhodnutia vydaného v konaní, v ktorom došlo k tejto vade zmätočnosti. Ďalšími dôvodmi uvedenými v dovolaní sa tak dovolací súd nezaoberal.

21. V nadväznosti na § 77 C. m. p., v zmysle ktorého dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu, dovolací súd pristúpil k zrušeniu rozsudku odvolacieho súdu v časti potvrdzujúceho výroku týkajúcej sa zvýšenia výživného otca na maloletého za obdobie od 25.02.2016 do 24.12.2016 a za obdobie od 01.09.2017 naďalej a v zmeňujúcom výroku v celom rozsahu, a to z dôvodu pochybenia odvolacieho súdu vo výroku I. napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd v potvrdzujúcej časti napadnutého rozhodnutia týkajúcej sa zvýšenia výživného otca pre maloletého za obdobie od 12.03.2015 do 24.02.2016 zo sumy 80 eur mesačne na sumu 160 eur mesačne nesprávne uviedol namiesto dátumu „24.02.2016“ dátum „24.12.2016“. V dôsledku predmetného pochybenia tak vo vzťahu k obdobiu desiatich mesiacov (medzi 24.02.2016 a 24.12.2016) odvolací súd založil stav, v ktorom existujú dva protichodné výroky o zmene výživného (jeden o zvýšení výživného zo sumy 80 eur na 160 eur, a zároveň výrok o znížení výživného zo sumy 160 eur na 80 eur). Dovolací súd tak musel napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť v takom rozsahu, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C. s. p.). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu v časti uvedenej vo výroku tohto rozhodnutia a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.